

Skript

HISTORISCH TIJDSCHRIFT

Recensie: De nieuwe rafelrand van Europa

Auteur: Mees Janssen

Verschenen in Skript Historisch Tijdschrift, jaargang 41.3, pp. 252-253.

© 2019 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam

p-ISSN: 0165-7518

e-ISSN: 3051-2506

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

DE EUROPESE UNIE AVANT LA LETTRE

Ivo van de Wijdeven, *De nieuwe rafelrand van Europa*, Spectrum, 2019; ISBN 978 90 000 36749 8; paperback; 142 pagina's; €15,00.

Met de uiteindelijke afloop van de Brexit nog in het ongewisse en de voortdurende presidentstermijn van Donald Trump, zet Ivo van de Wijdeven, historicus en politiek analist bij het ministerie van Algemene zaken, een gewaagde stap met het boek *De nieuwe rafelrand van Europa*. Dit werk is het vervolg op zijn boek *De rafelranden van Europa*. Hierin besprak de schrijver de historische context van Europa's relatie met Rusland, Turkije, het Midden-Oosten en Afrika. Van de Wijdeven verkondigt wellicht in zijn nieuwe boek niet de meest vernieuwende informatie, maar slaagt er desondanks in een solide overzicht te geven van de historische achtergrond van de Brexit en de bemoeienis van de VS in Europa.

Dat het Verenigd Koninkrijk en continentaal Europa door water zijn gescheiden doet niets af aan het feit dat tussen deze twee gebieden, vanuit historisch oogpunt, altijd interactie is geweest. Van de Wijdeven gebruikt hiervoor in het begin van zijn verhaal de Franse plaats Cap Gris-Nez ter

illustratie. Vanaf deze kaap kan met goed weer op Dover worden uitgekeken. Het is dan ook niet geheel verwonderlijk dat Duitse betonnen bunkers en de Engelse vesting Blackness uit de tijd van Hendrik VIII hier gevestigd waren. Vanuit het Verenigd Koninkrijk werd er getracht om een voet aan de grond te krijgen in Europa, terwijl vanuit Europa een machtig Verenigd Koninkrijk als bedreigend werd gezien.

Terwijl een definitieve Brexit aanstaande lijkt en artikel 50, dat de procedure van terugtrekking uit de EU omvat, van het EU-werkingsverdrag dan volledig in werking wordt gezet, is een situatie in Europa waar het Verenigd Koninkrijk geen enkel deel uitmaakt onvoorstelbaar. Deze notie, waarbij het Verenigd Koninkrijk geen rol van betekenis meer speelt in Europa, laat Van de Wijdeven in ieder geval volledig uit de gedachte verdwijnen. De geschiedenis leert ons dan ook dat het Verenigd Koninkrijk altijd onlosmakelijk verbonden is (en zal zijn) met het Europese vasteland: 'De wortels van de Anglosfeer liggen in Europa.' (p. 17)

In slechts 142 pagina's wordt de gehele geschiedenis van de wisselwerking tussen het Europese vasteland, de VS en het Verenigd Koninkrijk neergezet. Van de Wijdeven gaat daarvoor terug naar de vroegste periode van de Britse eilanden. De

Brexit is uiteraard in al haar complexiteit niet louter tot deze tijd terug te voeren. Van de Wijdeven betoogt dat dit wel belangrijk is om de historie van het Britse rijk te ontrafelen. Verschillende voorbeelden, zoals de inname van Engeland door de Normandische koning Willem de Veroveraar in 1066 en het post-napoleontische tijdperk, laten zien dat de verstrengeling van het vasteland van Europa en de Britse eilanden een geschiedenis is van dalen en pieken.

Hoewel er een berg aan geschiedkundige informatie wordt gegeven, weet Van de Wijdeven voortdurend te boeien. Zijn schrijfstijl is treffend. De indeling van hoofdstukken is overzichtelijk en chronologisch. Juist door de focus te leggen op het grotere verhaal en niet alleen op de recente geschiedenis, wordt het complete verhaal verteld. Het nadeel daarvan is dat soms het geduld van de lezer op de proef wordt gesteld. In de conclusie komt Van de Wijdeven pas met een expliciete uitleg over zijn bevindingen wat betreft het begrijpen van de Brexit: wat voor sommigen misschien te lang op zich laat wachten.

De keuze om eveneens de geschiedenis van de VS in Europese context te bespreken lijkt op het eerste gezicht overbodig te zijn binnen het boek. Juist de VS kunnen gezien worden

als een relatief nieuw ontstane grootmacht. Dit in tegenstelling tot het Verenigd Koninkrijk, waar de geschiedenis zich terugvoert naar meerdere honderden jaren geleden. Toch is de analogie tussen de VS en het Verenigd Koninkrijk zeker relevant. De Brexit laat zien dat de Britten in ieder geval op economisch gebied meer afstand hebben genomen van Europa. De VS staan voor hetzelfde dilemma. Zal de keuze vallen op het opbouwen van een eigen welvaartstaat of zal er toch nog aandacht worden geschonken aan het imperium Europa? De tijd zal leren of de apolaire wereld, zoals Van de Wijdeven het omschrijft, steeds meer gestalte zal krijgen.

Mees Janssen is student Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en redacteur bij *Skript Historisch Tijdschrift*. Hiervoor heeft hij de opleiding Rechtsgeleerdheid afgerond. Hij volgt binnen de opleiding Geschiedenis het verdieppingspakket Europa: integratie en desintegratie.

ORIËNTAALS HIAAT

Richard van Leeuwen en Arnoud Vrolijk, *The Thousand and One Nights and Orientalism in the Dutch Republic, 1700-1800*. Antoine Galland, *Ghisbert Cuper and Gilbert de Flines*, Amsterdam Univer-